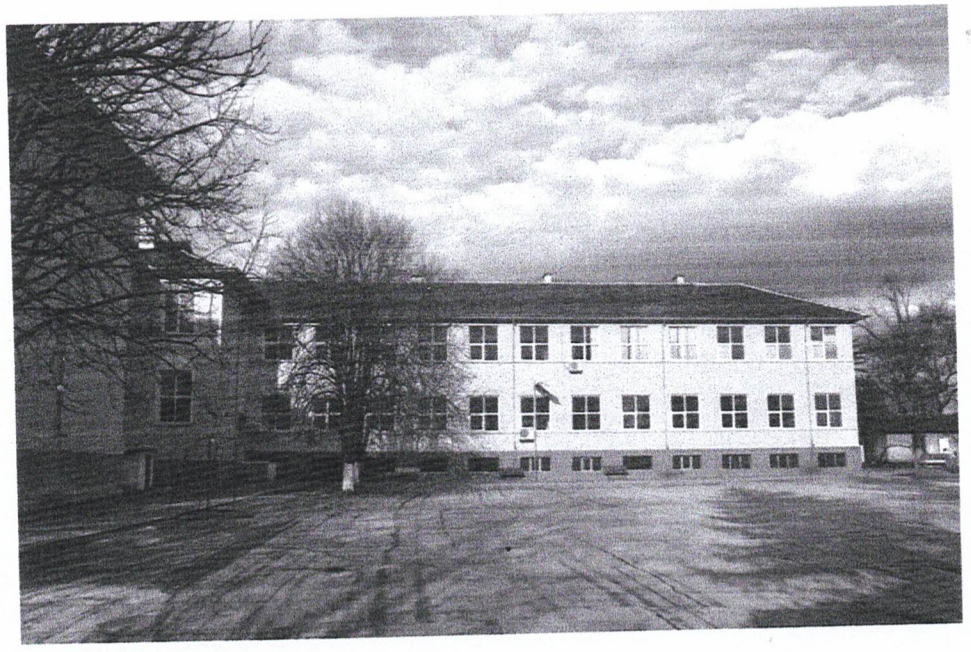
ВТОРО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ИВАН ВАЗОВ”
гр. Вълчедръм, общ. Вълчедръм, обл. Монтана, ул. „П. Р. Славейков” №5, тел. и факс 09744/2074
e-mail: ivan_vazov1935@abv.bg

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ ВЪВ ВТОРО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ИВАН ВАЗОВ“ 2023/2024 УЧЕБНА ГОДИНА

Актуализиран на заседание на Педагогическия съвет от 28.09.2023 г. (Протокол № 1). Утвърден е със заповед №77[а]/28.09.2023 г. на директора на училището.

ВТОРО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ИВАН ВАЗОВ"
гр. Вълчедръм, общ. Вълчедръм, обл. Монтана, ул. „П. Р. Славейков" №5, тел. и факс 09744/2074
e-mail: info-1207002@edu.mon.bg

ЦЕЛ:

Формиране и утвърждаване на общоучилищна култура на ненасилие и позитивна учебна среда във Второ основно училище „Иван Вазов" чрез изграждане на ценности, правила и процедури, предотвратяващи насилието и тормоза в училище.

ЗАДАЧИ:

1. Разработване и въвеждане на превантивни мерки за предотвратяване и противодействие на тормоза в училище.
2. Продължаване дейността на Училищния координационен съвет за справяне с насилието.

Председател: Йоана Михайлова – Старши учител в група за целодневна организация на учебния ден I-IV клас и училищен психолог

Постоянни членове:

1. Валентина Андреева – главен учител
2. Кирил Богданов – учител, общообразователен учебен предмет в прогимназиален етап
3. Генка Любенова – родител
4. Аделина Попова – ученик в 7. клас, председател на УС

При всеки конкретен случай са ангажирани и се включват съответните заинтересовани учители, класни ръководители и родители.

ДЕЙНОСТИ:

А. <u>На ниво клас:</u>

1. Провеждане на групова работа в рамките на часа на класа – дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, с цел осъзнаване и оценка на проблема.

Теми	Срок
1.Що е тормоз и насилие?	м. октомври
2.Трафик на хора.	м. ноември
3.Агресия – причини и последствия.	м. декември
4.Зависимости.	м. февруари
5.Как да общувам свободно?	м.април

Отг.:кл. ръководители, училищен психолог
Срок: постоянен

2. Изработване и договаряне на общи правила на поведение, договаряне на процедура, в случай на нарушаване на правилата.Поставяне на видно място в класната стая.

Отг.: класни ръководители
Срок: м. ноември 2023 г.

Б. На ниво училище:

1. Обобщаване на всички предложения за правила на поведение, направени от класовете и формулиране на общоучилищни ценности и правила, които да бъдат част от училищната политика. Обсъждане на проблема и предлагане на решения от ученическия съвет.

Отг.: училищен психолог
Срок: м. декември 2023 г.

2. Спазване на единния механизъм, включително и разписаните ясни отговорности за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие.

Отг.: Училищен координационен съвет
Срок:постоянен

3. Разработване на предложения за промени в Правилника за дейността на училището и обсъждането им с училищната общност въз основа на проучванията за наличие на тормоз, резултатите от спазването на единния механизъм и новите предложения и идеи на училищната общност.

Отг.: Училищен координационен съвет
Срок: м. юни 2024 г.

4. Оптимизиране на системата за наблюдение и контрол.

Отг.: Училищен координационен съвет
Срок: м. февруари 2024 г.

5. Засилване на пропускателния режим.

Отг.: Училищен координационен съвет
Срок: постоянен

6. Подобряване системата от дежурства с оглед обхващане на евентуалните места, където най-често възникват конфликтни ситуации.

Отг.: Училищен координационен съвет
Срок: постоянен

7. Изработване и разпространение на информационно-образователни материали, съобразени с различните възрастови групи и свързани с:
   - превенция на тормоза;
   - правата и задълженията на учениците.

Отг.: Училищен координационен съвет
Срок: постоянен

В. На ниво родители:

1. Запознаване на родителите с Механизма на противодействие на тормоза в училище на тематична родителска среща и обсъждане на начините, по които те могат да се ангажират в противодействието на тормоза в училище.

Отг.: кл. ръководители
Срок: м. октомври 2023 г.

2. Привличане на родителите в реализирането на ценни училищни инициативи, свързани с превенцията на насилието в училище.

Отг.: кл. ръководители
Срок: постоянен

3. Насочване при необходимост към основни здравни и социални услуги за децата и семействата.

Отг.: кл. ръководители
Срок: постоянен

Г. Регистриране на ситуации на тормоз:

1. Всяка ситуация на тормоз трябва да бъде регистрирана и описана във водения от училището Дневник за случаите на тормоз от учителя или служителя, който я е наблюдавал. Това се налага, за да може да се проследи развитието на случая във времето и да се планира подходяща интервенция. Добре е дневникът да съдържа кратко описание на всяка ситуация, кога се е случила, кои са участниците и какви мерки са били предприети. Дневникът за описване на ситуациите на тормоз се съхранява на видно място в учителската стая.

Отг.: кл. ръководители, учители, училищен психолог
Срок: постоянен

2. Съгласно Закона за закрила на детето, чл. 7 (1) „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане“, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.“

Заседания на комисията:

1.Месец септември 2023 г.

- ✓ Приемане плана за дейността на комисията през учебната 2023/2024 г.;
- ✓ Обсъждане на текущи въпроси;

2.Месец януари 2024 г.

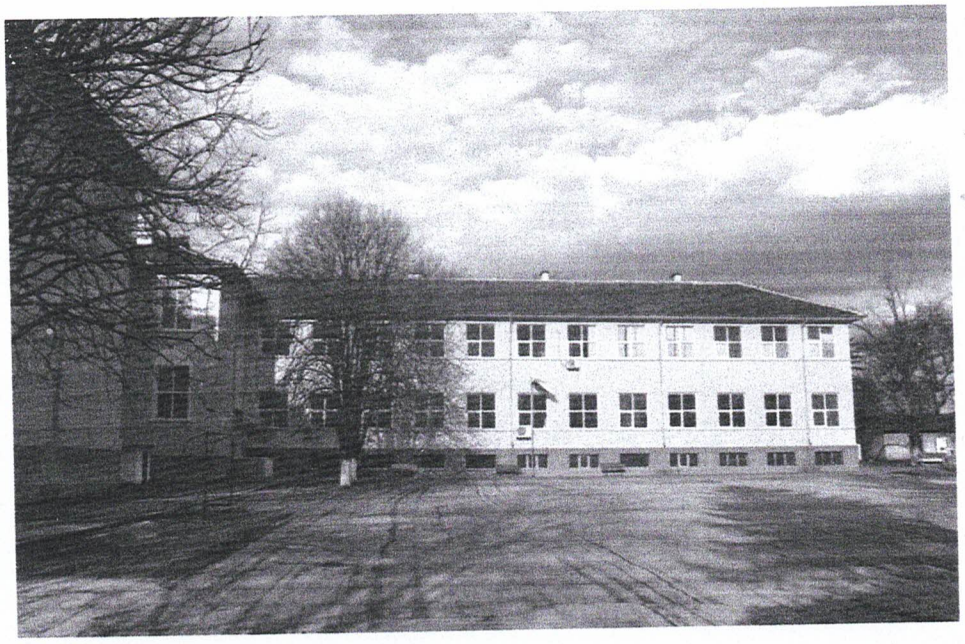
- ✓ Приемане на информация за дейността на училищната комисия през първия срок на учебната 2023/2024 г. Обсъждане работата с класовете, които имат проблем с дисциплината и предлагане на мерки за ограничаване на подобни прояви.

3.Месец юни 2024 г.

- ✓ Приемане на отчета за дейността на комисията през учебната 2023/2024 г.
- ✓ Обсъждане на предложения за подобряване на работата на Училищната комисия през следващата учебна година.

ВТОРО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ИВАН ВАЗОВ"
гр. Вълчедръм, общ. Вълчедръм, обл. Монтана, ул. „П. Р. Славейков" №5, тел. и факс 09744/2074
e-mail: info-1207002@edu.mon.bg

УЧИЛИЩЕН ПЛАН ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ ВЪВ ВТОРО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ИВАН ВАЗОВ" 2023/2024 УЧЕБНА ГОДИНА

Настоящият план е приет на заседание на Педагогическия съвет от 28.09.2023 г. (Протокол № 1). Утвърден е със заповед № 77[б]/28.09.2023 г. на директора на училището.

ВТОРО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ИВАН ВАЗОВ"
гр. Вълчедръм, общ. Вълчедръм, обл. Монтана, ул. „П. Р. Славейков" №5, тел. и факс 09744/2074
e-mail: info-1207002@edu.mon.bg

I. ДЕФИНИЦИЯ:

Тормозът (bullying) е форма на насилие, която се определя като *сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група.* Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:
Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;

- Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
- Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

- **Физически тормоз-** блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение.
- **Вербален тормоз-** подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди.
- **Психически тормоз-** подмятане, подигравне, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене.
- **Социален тормоз-** избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на злобни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.
- **Сексуален тормоз-** представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унизителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападение и насилие.

II. ЗАДЪЛЖЕНИЕ НА ВСЕКИ УЧИТЕЛ, УЧИТЕЛ ЦОУД, СЛУЖИТЕЛ, РОДИТЕЛ:

Да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

III. МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ РИСКА ОТ УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ:

1. На всички нива защита и отстояване на човешките права и проява на междуетническа толерантност.
2. Запознаване на училите, учители ЦОУД, родители и ученици с настоящия „Механизъм за противодействие на училищния тормоз" между учениците във Второ основно училище :Иван Вазов" и чрез сайта на училището.
3. Провеждане на колективни и индивидуални срещи с цел информиране от класните ръководители „Какво е насилие и тормоз и как да го разпознаваме?"

сред родители на родителски срещи и в приемното време на класния ръководител и на училищния психолог, сред ученици в час на класа и в приемното време на класния ръководител.

4. Извършване оценка на тормоза в началото и в края на учебната година. Анкетата се провежда от класните ръководители през месец октомври. Резултатите се обработват от Координационен съвет, обсъждат се на Педагогически съвет и с тях се запознават заинтересованите страни.
5. Включване в обучения за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с училищния тормоз, съгласно Плана за квалификационна дейност за 2023/2024 г.

IV. НАЧИНИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ:

1. **Дейности на ниво класна стая/ паралелка:**
   Съгласно План за час на класа. Целта е да се създаде пространство, в което да се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения, недопускащи насилие като емпатия, толерантност и уважения към различията, решаване на конфликти и др.

2. **Дейности на ниво училище:** Съгласно Годишния план на училището. Договаряне на единен механизъм за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие, единни училищни правила. Подобряване на системата от дежурства. Осигуряване на реални партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти.

3. **Дейности с родителско участие:**
   Участие в училищни инициативи и мероприятия.

V. ПРОЦЕДУРИ И АЛГОРИТЪМ ПРИ УСТАНОВЕН ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Отговорни лица
Ниско нарушение на правилата	Прекратяване- изтъкване на нарушеното правило: налагане на съответната последица	Учител, класен ръководител, училищен психолог
Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата или по-сериозни последствия	Описване на ситуацията в Дневник за случаите на тормоз, възстановяване на щетата, разговаря се с родителите.	Класен ръководител, училищен психолог
Сериозно- злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и	Насочване на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и полицията,	УКППУ

здравето, телесния интегритет, както на детето-жертва, така и на детето извършител.	ОЗД и общината по силата на координационния механизъм; Дневник за случаите на тормоз, среща с родителите, възстановяване на щетата, включване на учениците в допълнителни програми.	

VI. ДЕЙСТВИЯ ПРИ РАЗРЕШАВАНЕ НА УСТАНОВЕН УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ:

Важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. По-голяма част от ситуациите на тормоз следва да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

Първа стъпка: Прекратяване на ситуация на тормоз

Задължение на всеки учител и служител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел:

- В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно.
- Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на насилника и други деца, защото това може да урони неговото достойнство.
- Често спонтанната реакция на възрастните е заставането на страната на „жертвата" и наказване на „насилника". Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че детето, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание, а детето, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание, особено което го унижава, а от състрадание, за да може то да развие това чувство към другите. Липсата на състрадателност е една от основните причини, поради която се упражнява тормоз.

Втора стъпка: Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз:

- Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Когато се прилага подходът за възстановяване на щетата е необходимо задължително да се уведоми класния ръководител.
- Той се прилага от класния ръководител. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че се действа с

оглед отново да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не за да бъде наказан. Ключов момент във възстановяването на щетата е че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност.С това негово решение трябва да се съгласи и ученикът, който е бил потърпевш от тормоза. Като първа стъпка класният ръководител изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете. След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, класният ръководител за определен период от време може да проследява поведението на децата и да дава обратна връзка.

Трета стъпка: Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз:

Работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

- Важно е класният ръководител да поговори с детето, по възможност още същия ден, за да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени.
- Погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшото дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстници.
- При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се остави то само да определи какво точно ще му помогне да се почувства сигурно.
- Подчертава се поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се.
- Никога не трябва да се предлага среща между дете, жертва на насилие и неговия мъчител с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последствия.
- Класният ръководител наблюдава детето в следващите дни, за да се увери как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

Четвърта стъпка: Реакции, спрямо наблюдателите:

- Класният ръководител изтъква тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще.
- Убеждение за отговори на насилието с думи, търсене на помощ и съобщаване за случая.
- Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо тормозеното дете.

VII. УЧИЛИЩНА СИСТЕМА ЗА НАСОЧВАНЕ КЪМ ДРУГИ СЛУЖБИ:

Регистриране на ситуации на тормоз

1. Създава се дневник в училището за регистрираните случаи на тормоз между учениците.

2. За да бъде отразен случай на тормоз в дневника е необходимо учителят – свидетел на ситуацията да подаде доклад с описание на случилото се до председателя на комисията.
3. Всяка ситуация на тормоз се регистрира и описва с цел да се проследи развитието на случая във времето и да се планира подходяща интервенция. Регистърът съдържа следните реквизити: „дата", „какво се е случило-кратко описание на случая", „кога се е случило", „участници", „служител, регистрирал ситуацията- име и подпис", „предприети мерки", „отговорни участници, които са информирани (институции, органи, родители)", „как е приключила ситуацията или на какъв етап е и какво предстои". Този Дневник се съхранява на достъпно място.
4. Класните ръководители следят вписаните в Дневника случаи и предприемат съответните мерки като взаимодействат с родителя на ученика, с учители и с училищния психолог.
5. В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие, Координационният съвет (УКППУ) предлага на директора да бъде потърсено съдействие от страна на Отдел „Закрила на детето", Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

Включване на родителите:

1. Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията.
2. В разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна.
3. Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и неглижирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта.
4. От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат.